

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdit veyahut takyitler tatbikına dair olan kanuna müzeyyel 1/624 numaralı kanun lâiyhası ve İktisat, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı 6/1127

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Ticaret mukavelesini veya modüs vivendi aktetmeyen devletler ülkesinden yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdidat veyahut takyitler tatbikına dair 1873 sayılı kanuna zeylen İktisat vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 16-IV-933 toplanışında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabi mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

1873 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâiyhası esbabı mucibesi

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya takyit ve tahditler tatbikına dair 1873 numaralı kanun memleket iktisadiyatını korumak gibi şumullü bir gayeyi istihdâf etmektedir. Bu kanunun mevkiî tatbika vazından bugüne kadar cereyan eden hâdiseler Türkiye iktisadiyatının munhasıran emtia tahdit ve takyitleri ile temin edilemeyeceğini göstermiştir.

Türkiye Cümhuriyeti ile ticaret mukavelesi akdetmemiş olan, böyle bir mukavele akdi için müzakerele başlanması için Hükümetimiz tarafından vaki teklif ve teşebbüsleri neticesiz bırakan yahut ticaret mukavelesi akdine intizaren modüs vivendi yapmaktan imtina eden, Türkiye ile aralarında münakit ticaret mukavelelerini feshedip Türk ihracat mallarına munzam gümrük resmi vazetmeğe teşebbüs eyleyen ve Türkiye ile aralarındaki ticaret muahedelerini fesnetmeden mezkûr muahedeler ahkâmı dahilinde kalarak Türk ihracat mallarından alınan gümrük resimlerini arttıran devletlerle aramızdaki ticarî münasebetleri munhasıran emtia tahditleriyle memleket menfaatlerine uygun bir şekilde tanzim etmenin kabil olamayacağı anlaşılmıştır,

Gümrük tarifesinin kararname ile tadili salâhiyetinin Hükûmete verilmesi 1873 numaralı kanunla memleket iktisadiyatını korumak hususunda alınan tedbirleri ikmal eden bir müessese olacaktır.

Bu salâhiyet Hükûmeti hem muhtelif memleketlerle aramızdaki ticarî münasebetleri tarafeynin menfaatlarına uygun bir şekilde tanzim edebilmek, hem de icabında Türk ihracat mallarına karşı alınan tedbirlere bir mukabele bilmisil yapabilmek imkânı ile teşhiz edecektir. Aksi takdirde vaziyet ve fırsatların icap ettirdiği âni ve müstacel kararları alabilmek, her hangi bir müzakere esnasında memleket lehine lâzım gelen teklifleri yapabilmek ve bu karar

ve tedbirlerin - bu gibi işlerde muvaffakiyetin başlıca âmili olan - mahremiyetini temin etmek kabil olanıyacaktır.

Kanun lâyihasının ikinci maddesile de devletlerle aramızda halen cereyan eden ve ileride iktisadi vaziyet ve şartların istilzam edeceği görüşmelerde tarafeynin menfaatlerine uygun neticelere ulaşabilmek için lâzımgelen alestiki bir müzakere vasıta ve salâhiyeti derpiş edilmiştir.

Bu lâyiha ile gümrük tarifesinde umumî bir yükseltme düşünülmemiştir. Buhranın doğurduğu yeni iktisadi şartların istilzam ettiği şekil ve nisbetlerde gümrük tarifesinin umumî tetkikine ayrıca çalışılmaktadır. Ancak yeni gümrük tarifesinin hazırlanması uzun zamana ve esaslı tetkiklere bağlı bulunduğundan işbu kanun lâyihasının mevzubahis olan salâhiyetten icabında ve zarurî ahvalde istifade edilerek millî mahsulâtın korunmasına gayret olunacaktır.

Bu günkü umumî ve beynelmilel iktisadi şartların tevliit ettiği istikrarsızlık bir çok devletleri bu lâyihada teklif olunan hükümlere benzeyen karar almağa ve icra kuvvetine gümrük tarifelerini tadil salâhiyetini vermeğe sevketmiştir.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 32
Esas No. 1/624

24 - V - 1933

Yüksek Reislige

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya temdit veya takyitler tatbikine dair olan kanuna zeyledilmek üzere Başvekillikten gelerek encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası İktisat vekili Celâl Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu:

Bu kanun lâyihasile haricî ticaret münasebetlerimizi zarardan korumak ve icabında her hangi bir memlekete karşı süratle mukabil tedbirler alabilmek suretile iktisadiyatımızı müdafaa etmek için Hükûmete fevkalâde bazı salâhiyetler verilmesi istenmektedir. Son zamanların dünya iktisadî şartları her memleketi bu kabil tedbirlere mürcaata mecbur bıraktığını nazarı itibare alarak millî menfaatimizi daha iyi koruyabilmek ve müdafaa etmek için Hükûmetimize türk parasını ve millî iktisadiyatı koruma kanunlarında olduğu gibi ticaret ve gümrük münasebetlerinde dahi görülecek ihtiyaçları derhal karşılayabilmesi için diğer Hükûmetlerin haiz oldukları salâhiyetlerin aynini vermek bir zaruret sayılmış ve bu itibarla teklif edilen lâyiha esas itibarile kabule şayan görülmüştür.

Lâyihanın birinci maddesi memleket iktisadî ihtiyaçlarının göstereceği müstacel lüzum üzerine Hükûmetin tarifelerde tadilât yapması ve bu tadilâtın gümrük tarife kanununun 15 inci maddesi hükmüne göre mevkiî tatbika konabilmek için 3 aylık intizar devresine tâbi olmak kaydından müstesna tutulması hükümlerini havi bulunuyordu.

Encümenimiz tarife kanununa merbut olan umumî cetvelden maada hususî kanunlar ile tarifede değişiklikler yapılmış olduğunu ve bu günlerde tarifede esaslı bazı tadilât icrası maksadile yeni bir lâyihanın hazırlanmış bulunduğu nazarı itibare alınarak maddede meri tarifeler üzerinde Hükûmetin arttırma ve eksiltme salâhiyetini haiz olacağını ifade gibi daha vazih bir şekil iltizam etmiş ve tarife kanununun 15 inci maddesi hükmünü eksiltme hallerinde piyasa sarsıntılarına meydan vermemek maksadile muhafaza ederek mezkûr madde hükmünün ancak yapılacak arttırmalarda tatbik olunamayacağını tasrih eylemiştir. Lâyihanın ikinci madesi mânayi daha açık ve kolay anlaşılabilir hale koymak için yazıda yapılan bazı değişiklikler ile hüküm noktasından aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü madde bu kanuna göre Hükûmetçe alınacak tedbirlerin üç ay zarfında Büyük Millet

Meclisine arzı hükmünü havi iken encümenimiz bu maddede Hükümetin aldığı tedbirleri bir ay zarfında Büyük Millet Meclisinin tasdikine arzemesi şeklinde tadilat yapmağı muvafık bulmuş ve 4 üncü maddede de yazılı üç senelik meriyet müddetini fevkalâde salâhiyetler veren kanunların meriyeti müddetini birleştirmek daha doğru olacağı düşüncesile Türk parası kıymetinin korunması hakkındaki kanunun meriyet müddetile aynı zamanda bitmek üzere 22 şubat 1936 tarihi olarak tesbit eylemiştir.

Beşinci madde usule ait bulunmaktadır.

Bu maruzata göre tadilen hazırlanmış olan kanun lâiyhası Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Edirne	Ş. Karahisar	Afyon Karahisar	İzmir	Mardin	Bursa	İstanbul
Şakir	İsmail	Akosmanzade İzzet	M. Sadettin	Ali Rıza	Dr. R. Ferit	M. Yaşar
Aza	Aza	Aza				
Zonguldak	Eskişehir	Bolu				
Hasan	Emin	Şükrü				

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.
G. ve I. Encümeni
Karar Na.
Esas No. 1/624

29 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Ticaret mukavelesi veya Modüs Vivendi aktetmeyen Devletler ülkesinden yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahditler veyahut takyitler tatbikine dair ve 1873 numaralı kanuna zeylen tanzim olunpp İktisat encümenince de tetkik edildikten sonra encümenimize havale olunan kanun lâiyhası ile esbabı mucibe mazbataları İktisat ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri Beyler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

İktisat encümeninin esbabı mucibe mazbatasında: Teklif olunan kanun lâiyhası esas itibarile kabul edilmiş olmakla beraber gümrük tarife kanununun on beşinci maddesi hükmünü, eksiltme hallerinde piyasa sarsıntılarına meydan vermemek maksadile muhafaza ederek arttırma hallerinde tatbik olunmamak kaydile birinci maddesini tadilen kabul etmiştir.

Gümrük tarife kanununun on beşinci maddesinin birinci fıkrasında, arttırılacak veya eksiltilecek resimler için konulan müddet hükmü ile mukayyet olmaksızın tarifelerde lüzumuna göre tadilat yapabilmesini birinci madde hükmile isteyen Hükümete, İktisat encümeninin piyasada sarsıntı husule getirir mülâhazasile yalnız bir taraflı olarak koyduğu takyitten âzade olarak salâhiyet verilmesi halinde memleketin iktisadî icaplarına göre gözetilen maksadı daha kolay temin edeceği mülâhaza ve mütalea edilerek encümenimiz birinci maddeyi Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul etmiştir.

Encümenimiz İktisat encümeninin diğer maddeler hakkındaki mütaleasına iştirak ve aynen kabul etmiş ve lâiyhayı havalesi mucibince maliye encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunmuştur.

G. ve I. E. Rs. N.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Ordu	Ordu	Kocaeli	Bursa	Cebelibereket	Cebelibereket	Trabzon	Manisa
A. Şevket	A. Şevket	Ali	Rüşti	H. Basri	İbrahim	Danış	M. Kâni

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 51
Esas No. 1/624

30 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen devletler ülkesinden yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdit veyahut takyitler tatbikine dair 1873 sayılı kanuna zeyledilmek üzere Başve-kâletten gelerek İktisat ve Gümrük ve inhisarlar encümenlerinde müzakereden sonra encümenimize tevdi buyurulan kanun lâyihası tetkik ve müzakere olundu.

Beynelmîl iktisadî vukuatın süratle teakup etmesi, normal zamanlar için tanzim kılınan ka-nunların tatbikine müsait olmamaktadır. Binaenaleyh hariçteki iktisadî vaziyetlerle müterafik ve süratli tedbirler alabilmesi ve icaplara göre hareket edebilmesi için Hükûmete bu salâhiyetin veril-mesi esas itibarile tasvip edilmiştir.

Maddelerin müzakeresinde İktisat encümeninin tadilleri encümenimizce kabul edilmiş olduğun-dan havale mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye B. Reisi	M. M.	Kâ.	Aza	Aza
Burdur	Bayazıt	İsparta	Balıkesir	İzmir
M. Şeref	İhsan	Kemal Turan	Pertev	Kâmil

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/624
M No. 202

5 - VI - 1933

Yüksek Reisliğe

Ticaret mukavelenamesi veya modüs vivendi aktetmeyen devletler ülkesinden yapılacak itha-lâta memnuiyetler veya tahditler veyahut takyitler tatbikine dair olan 1873 sayılı kanuna zeylen tanzim olunup İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize tevdi kılınan kanun lâyihası İktisat vekili Beyin huzurile mütalea ve tetkik olundu.

Gerek Hükûmetin esbabı mucibesinde ve gerek İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarında izah olunduğu veçhile bir taraftan ticaret muahedeleri aktini teshil, diğ er taraftan Türkiyenin ihracat mallarını üzerine filî memnuiyet ihdası veya azamî tahdidat icrası veya rüsumu mania vaze-decek olan memleketlerin muvaridatına mukabelei bilmişil yapabilmek için Hükûmete salâhiyet vermek zarurî görülmüştür.

Birinci maddenin son fıkrası 8 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarife kanununun 15 inci maddesi, ticarete istikrarı temin maksadile hali tabiide vazedilmiş bir hüküm olduğuna göre içinde bulunduğumuz senelerin iktisadî şartları bu kaideye sığmayacak kadar büyüklük ve şümü-lünü artırmış olduğundan her hangi bir tarife tadilâtının meriyetinden üç ay sonra tatbikine ge-çilmesi bile bile Türkiye ticaretinin zararını kabul etmiş olacağımızdan tarife tadilâtına ait kanun-ların vazındaki icaplara göre meriyet müddetini tayin etmek vazı kanunun her zaman takdir edebileceği hususattan olmakla mezkûr 15 inci madde tamamen tayyedilmiş ve bu maksatla dördüncü madde yazılmıştır.

İkinci maddede kelime tashihi ile lâyiha müstacelen müzakere edilmek üzere Yüksek Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis							
Gümüşane	Aksaray	Çorum	Edirne	Erzurum	Giresun	İstanbul	İsparta
<i>H. Fehmi</i>	<i>A. Süreyya</i>	<i>Mustafa</i>	<i>Faik</i>	<i>Aziz</i>	<i>Kâzım</i>	<i>Sadettin</i>	<i>Mükerrem</i>
Kayseri	Niğde	Sivas					
<i>A. Hilmi</i>	<i>Faik</i>	<i>M. Remzi</i>					

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ticaret mukavelenamesi veya modüs vivendi akdetmeyen devletler ülkesinden yapılacak ithalâta memnûyetler veya tahdüt veyahut takyitler tatbikine dair olan kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Memleket iktisadî ihtiyaçlarının göstereceği müstacel lüzuma binaen 8 haziran 1929 tarihli ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununa merbut ithalât umumî tarifesinde; işbu kanunun on beşinci maddesindeki müddet hükmü ile mukayyet olmayarak tadilât icrasına İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

MADDE 2 — Müttekabiliyet esası dahilinde; ticaret muahedelerine merbut ahdî tarifeleri icabında tadil veya tamamen ilga etmeğe ve ticaret muahedelerine ahdî tarifeler ilâvesine ve modüs vivendilerle ahdî tarifeler kabul ve istihsaline İcra Vekilleri Heyeti mezundur.

MADDE 3 — Birinci ve ikinci maddeler mucibince Hükûmetin tadilât ve icraatı nihayet üç ay zarfında Türkiye Büyük Millet Meclisine arz olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren üç sene müddetle muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun tatbikine İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16 - IV - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâî</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V.	Mal. V.	Mf. V.	
<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	<i>Dr. Reşit Galip</i>	
Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.	
<i>Hilmi</i>	<i>M. Celâl</i>	<i>Dr. Refik</i>	
G. İ. V.	Zr. V.		
<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>		

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi akdetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnûyetler veya tahdüt veya takyitler tatbikine dair olan 29 temmuz 1931 tarihli ve 1873 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Memleket iktisadî ihtiyaçlarının göstereceği müstacel lüzum üzerine Hükûmet meri tarifelerdeki gümrük resimlerini arttırmağa veya eksiltmeğ salâhiyettardır. 8 haziran 1929 tarihli ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 15 inci maddesi hükmü yukarıdaki fıkra mucibince yapılacak arttırmalarda tatbik olunmaz.

MADDE 2 — Hükûmet müttekabiliyet şartıyla ticaret muahede ve mukavelelerine merbut listelerde lüzumuna göre tadilât icra veya tamamen ilga ve ticaret muahedelerine yeni listede ilâvesine modüs vivendilerle yeni listeler kabul ve istihsaline salâhiyettardır.

MADDE 3 — Birinci ve ikinci maddelere tevfikan aldığı tedbirleri Hükûmet bir ay zarfında Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz eder.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden 22 şubat 1936 tarihine kadar muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**GÜMRÜK VE İNHLISARLAR
ENCÜMENİNİN TADİLİ**

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnûiyetler veya tahditler veyahut takyitler tatbikına dair olan 29 temmuz 1931 tarih ve 1873 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — Hükümetin teklifi aynen

İKİNCİ MADDE — İktisat encümeninin aynen

ÜÇÜNCÜ MADDE — İktisat encümeninin aynen

DÖRDÜNCÜ MADDE — İktisat encümeninin aynen

BEŞİNCİ MADDE — İktisat encümeninin aynen

**MALİYE ENCÜMENİNİN
TADİLİ**

MADDE 1 — İktisat encümeninin tadili aynen

MADDE 2 — İktisat encümeninin tadili aynen

MADDE 3 — İktisat encümeninin tadili aynen

MADDE 4 — İktisat encümeninin tadili aynen

MADDE 5 — İktisat encümeninin tadili aynen

**BÜTÇE ENCÜMENİNİN
TADİLİ**

Ticaret mukavelesi veya modüs vivendi aktetmeyen Devletler ülkesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnûiyetler veya tahdit veya takyitler tatbikına dair olan 22 temmuz 1931 tarih ve 1873 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Memleket iktisadî ihtiyaçlarının göstereceği müstacel lüzum üzerine İcra Vekilleri Heyeti meri tarifedeki gümrük resimlerinde tadilât icrasına salâhiyettardır.

MADDE 2 — Hükümet mütakabiliyet şartile ticaret muahede ve mukavelelerle bu mukavelelere merbut listelerde lüzumuna göre tadilât icra veya tamamen ilga ve ticaret muahedelerine yeni liste de ilâvesine ve modüs vivendilerle yeni listeler kabul ve istihsaline salâhiyettardır.

MADDE 3 — Birinci ve ikinci maddelere tevfikân aldığı tedbirleri Hükümet bir ay zarfında Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzeder.

MADDE 4 — 8 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tsrifesi kanununun on beşinci maddesi tayyedilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden 22 şubat 1936 tarihine kadar muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.